

ÖRÜMCEK AVCISI YABANARISI

Dev Yabanarısı (Pepsis), üreme mevsimi süresince birçok gece, dev bir örümcekle savaşmak zorundadır. Yabanarısı, savaş sonunda karnına iğnesini batırarak kötürümleştirdiği örümceğin gövdesinin üzerine yumurtasını bırakacak; yumurtdan çıkacak yavru, larva yaşamının ilk haftaları boyunca, yalnız, yabanarısının toprağı kazarak gömdüğü bu canlı örümcekle beslenecektir. İşte dev yabanarısı Pepsis'in çok özel av gelenekleri sergilediği, bu gece savaşının öyküsünü sizlere sunuyoruz.

Baharla birlikte Pepsis, gündüzün en sıcak saatlerini çiçek-özü toplamakla geçirir; yorulmak bilmeyen, kendi ek-senleri çevresinde dönebilen, kahverengimsi portakal rengi görkemli bir çift kanatla süslenmiş olan koyu mavi uzun gövdesi, çiçekten çiçeğe konar. Görünüşte böylesine yumuşak başlı, güzel Pepsis'i, korkunç avcı nitelikleri ile düşünmek zordur. Bununla birlikte, Amerika'nın bu dev yabanarısı, yazın gece yarları, çevrenin en iri zehirli örümcekleri olan (Aphonopelma) tarantulalar ile yırtıcı bir kavgaya girer. Kavgaya geçen her gecenin sonunda, kötürümleştirdiği ve canlı olarak gömdüğü kurbanının üzerine tek bir yumurta bırakır. Bundan sonra, örümceğin eti haftalar boyunca, genç larvanın tek besinini oluşturacaktır.

Yabanarısı, günün sonuna doğru tarantula ağlarını arama-ya koyulur. Ağının titreşimleri ile uyanan dev örümcek yiyecek beklentisi ile harekete geçer, ama yanıldığını anlayınca, genellikle geri çekilir, gecenin karanlığında kaybolur, geri dönüşü bazen yıllar sürer. Pepsis ise arayışını, sahibini kavgaya razı edebileceği bir başka yuva buluncaya ka-

dar sürdürür. Tarantulanın zehiri çekirge ve diğer böcekler gibi olağan avlarına etkili olmasına karşın, pepsisi pek etkilememekte.

niğisini anladığı ve en büyük düşmanının belirgin kokusunu tanıdığı zaman, artık çok geç olmuştur; çünkü yalnızca bu anı beklemekte olan Pepsis, hemen boğaz boğaza sert bir kavgaya girer. Kavganın tümü birkaç dakika sürer; yabanarısı bu süre içinde, düşmanının karnının en son bölümünde yer alan zayıf bölgeye iğnesini batırmak ve onu kötümlştirecek zehirini boşaltmak için çabalar; daha sonra kor-kunç çengelleri ile örümceğin karnını,deşer. Kötürümleştiği örümceğin pençesinde ölmesi olasılığı bulunsa da, çoğu zaman düşmanını yenmiş olan kavgacı yabanarısı, daha sonra kurbanının sırtında tutunmuş olarak ya da çevresinde, titiz bir temizliğe koyulur. Fakat bu, yalnızca kısa bir aradır. Gün doğmaya başladığı halde, çalışması daha bitmemiştir. Henüz yaşayan avını yerleştirmek için uygun bir yer bulması gerekmektedir; avını, çenesinde asılı olarak, büyük taşların ve çalıkların üzerinden, bazı geceler saatler boyunca sürse de seçeceği yere dek sürükleyecektir. Uygun bulunduğu yerde, toprakta ve çakıllar arasında mezar görevi yapacak bir oda kazması ve yükünü oraya koyması gerekecektir. Sonunda bu çok yorucu gecenin asıl amacı gerçekleşecektir: Bunca çabayı gerektiren bir milimetre uzunlukta, parlak, tek yumurtasını bir şeyden haberi olmayan tarantula örümceğinin karnının üzerine bırakmak.

Bundan sonra yumurta gelişmeğe başlayacaktır. Birkaç gün içinde bu yumurtadan çıkacak olan beyaz larva, kötümlleşmiş örümceğin yaşayan eti ile bol bol beslenecektir. Larvanın gelişimi hızlıdır. 30 gün kadar sonra, yeterince ge-

Öğleden sonranın ikinci yarısında, avcı Pepsis sessiz çarıları bırakarak, buralardan kilometrelerce uzaklıklardaki tarantula örümceklerinin ülkesi olan kum ve çakıl çöllерinin ortalarına uçar. Özellikle Arizona'nın Kayalık Dağları'nda çok bulunan tarantulalar, çoğu zaman kendi tünellerinde barınırlar; dolayısıyla yabanarısı, tarantula örümceklerini yuvalarından çıkarmak için, toprağı arayıp taramak zorundadır. (Bu nedenle uzun duyargalarının koku alıcılarını, ön ayaklarında bulunan küçük fırçalar yardımı ile temizlemek için sık sık durarak, muhtemel kurbanının yuvasını sınırlayan ağır tellerine rastlayınca dek, saatlerce yürüdüğü olur.) Gürültü patırtı ile uyanılan ve beklemediği bu akşam yemeğini arzulayan zavallı örümcek, başını barnağında uzatmakta geçekmiz. Ya-

Boğaz boğaza kavgada yabanarısı, örümceği, saldırı vaziyeti almaya; yani arkaya doğru yükselmeye zorlar. Çünkü kavga sırasında örümceğin altında kalan arı (büyük resim) kanatlarına

yaslanarak karnını bükerek ve ancak bu durumda, tarantulanın karnının alt tarafına iğnesini saplayabilir. Bazen ilk saldırıyı yapan örümcek, uzun, kırık zehir dişleriyle arının karnını deşer (küçük resimler). Bazen de kavga galibi olmadan sona erer: Örümcek tarafından ısırıldığı halde iğnesini saplayabilen arı, kötü rümleştirdiği arının korkunç dişleri arasında can verir. Kavgayı arı kazanırsa, avını sürükleyerek uygun bir yere gömer,

lişmiş olan larva, krizalit durumuna dönüşeceği metamorfoz (değişim) dönemine girer. Artık, mevsimin sonu geldiğinden, gelecek yılın yaz yağmurları başlayıncaya dek, kabuğundan çıkmaz.

Yeniden Pepsis'in yaşam kavgasına dönelim: Tarantula örümceğini ve kendi yumurtasını bıraktığı bu yeraltı odasını, çalı çırpı ve taşlarla özenli örttükten sonra yabanarısı, şimdiden çok yükselmiş durumdaki güneşin altında ve çiçekler arasındaki rahat yaşamına çekilir. Çünkü aynı yaz içinde,

Avını gömen arı, açık havaya çıkmadan önce tarantulanın karnının üzerine tek bir yumurta bırakır (resimdeki örümcek fotoğrafın çekilebilmesi için topraktan çıkartılmıştır). Birkaç gün içinde yumurtadan çıkacak olan larva, yaklaşık bir ay süresince örümceğin eti ile beslenecektir (Pepsisin zehiri örümceği aylarca kötürümleştirmeye yeterlidir. Laboratuvar koşullarında, zehirin etkisi geçtikten sonra yeniden yaşama dönen örümcekler de gözlenmiştir). İşini bitiren pepsis yeni bir kavgayla gerekli enerjii toplamak için çiçeğe konacak ve dinlenecektir.

yaklaşık iki aylık bir üreme mevsimi süresince, bu uzun ölümcül gece yirmi kezden fazla yinlenecektir. Yirmiden fazla büyük kavganın her birinin sonunda, yorulmak bilmeyen Pepsis, her besleyici "mezar"a yalnızca bir yumurta bırakacaktır.

İşte Amerika'da yaşayan bu dev yabanarısının, soyunun sürmesini güven altına almak için, her yıl sürdürmesi gereken çok yorucu ölüm-kalım savaşının öyküsü böyledir.

Science 85 ve Science et Avenlr'den
Çev: Dr. Hanaslı GÜR